

Н. Д. Субуруускай аатынан Болтоно орто оскуолата

Доруобуйа дойдутугар айан

Толордо: алын сүһүөх оскуола учуутала
Крылова Ирина Максимовна

2019

Оскуола: Н. Д. Субуруускай аатынан Болтоно орто оскуолата

Учуутал: Крылова Ирина Максимовна

Кылаас: 4

Тема: Доруобуйа дойдутугар айан

Сыала: Доруобуйаҕа харыстабыллаах сыһыаны инэри

Үөрэтэр: доруобай буолуу туохтан тутулуктаабын арааран билэргэ, күннээби режимы, тус гигиенаны тутуһарга үөрэтии; сарсыардааны зарядкаҕа, инэмтэлээх аһылыкка интэриэһи үөскэтии.

Сайыннарар: УУД-ларын сайыннарыы.

Иитэр: бэйэтин доруобуйатын сыаналыырга, кыра эрдэхтэн доруобуйатыгар кыһамныылаах буоларыгар иитии.

Күүтүллэр түмүктэр:

Предметнэй:

- доруобай буолуу туохтан тутулуктаабын арааран билэр, күннээби режимы, тус гигиенаны тутуһар;
- сарсыардааны зарядканы онорор;
- инэмтэлээх аһылыгы аһыр.

Ытык өйдөбүллэри үөрэтии түмүгэ (личностные результаты):

- Тугу билэрин-билбэтин, тугу ситэри үөрэтиэхтээбин арааран өйдүүр;
- Доруобуйатын сыаналыыр, чөл олоххо тардыһар, умсугуйар.

Үөрэх сатабылларын сайыннарыы түмүгэ (метапредметные результаты)

Бэйэни салайынар-дьаһанар сатабыл (регулятивные):

- үөрэх соругун өйдүүр уонна ылынар;
- бэйэтин хонтуруолланар уонна сыаналанар;
  - ылыныллыбыт былаанынан үлэлиир;
- учууталы уонна бииргэ үлэлиир оҕолорун кытта бэйэтин үлэлиир үөрүйэбин уонна атыттар үлэлэрин сыаналыыр;

Билэр-көрөр сатабыл. Сүрүн үөрэнэр сатабыл (познавательные):

- Үлэ сыалын-соругун таба туруоруу;
- Билиини сааһылааһын. Сана билии ыларга баар билиитигэр тирэҕирэр;
- Өй үлэтин араас дьайыыларын толорор: тэннээһин, ырытыы, холбоһун, түмүктээһин, ханыылатан сааһылааһын, майгыннатыы, сааһылааһын;
- Үлэ түмүгүн сиһилии кэпсиир.

Бодоруһар сатабыл (коммуникативные):

- биир сыаллаах-соруктаах оҕолору кытта бииргэ алтыһан таһаарыылаахтык, көдүүстээхтик үлэлээһин;
- атын оҕо санаатын истии уонна өйдөөһүн, ылыныы;
- бэйэ санаатын өйдөнөр гына, сөпкө сааһылаан этии.

Дьарык хаамыгыта:

№	Этаптара	Учуутал үлэтэ	Үөрэнээччи үлэтэ
1	Тэрээһин чааһа	<p>1. Үтүө күнүнэн! Бүгүн биһиэхэ кэлбит ыалдьыттарбытын кытта дорооболоһуоҕун эрэ.</p> <p>- Бэйэ-бэйэбитин көрдүбүт, мичээрдэ бэлэхтэһиэх.</p>	<p>Учууталы, ыалдьыттары кытта эбэрдэлэһии.</p>
2	Сүрүн чааһа.	<p align="center">2. (Пароход гудога иһиллэр)</p> <p>- Болҕойун! Болҕойун! 4 кылаас үөрэнээччилэрин айанна ынырабыт. Сотору пароход бириистэнтэн арахсыа. Айанныттар палубаҕа киирэбит.</p> <p>- Пароходпут үс хайысханан айанныыр эбит. Биһиги онтон биирин талан айанныахпыт. “Билбэччэйдэр дойдулара”, “Сүрэбэ суохтар дойдулара” уонна “Доруобуйа дойдута”. Хайатын талабытый?</p> <p>- Доруобуйа дойдутугар тугу көрбүспүтүн, билбиппитин каартабытыгар бэлиэтээн иһиэхпит.</p> <p>(Биноклунаан көрөр.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оҕолоор, сир көстөр. Ханна кэллибитий? - Көрүн эрэ, оҕолоор, биһиэхэ сурук хаалларбыттар. Ааҕыабын эрэ, тугу суруйбуттарың? <p>- “Күндү, оҕолор! Бу ойуулары бириэмэнэн сааһылыргга көмөлөһүн.”</p> <ul style="list-style-type: none"> - Туох тахсан кэллэй? - Эһиги күннээби режимы тугуһабыт дуо? Күннээби режимы тутуһар туохха наадалаабын? - “Чөл кут дойдуга” сылдьан, туох түмүккэ кэллибитий? <p>(Доруобуйа каартатыгар ойуу (будильник) сыһараллар)</p> <p>(Пароход гудога тыаһыыр)</p> <p>- Пароходпут айаннаары гынна. Сүүрдүбүт!</p>	<p>Пароходка киирэллэр.</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ</p> <p>Айанныллар.</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Чөл кут дойдуга” <p>Ааҕаллар.</p> <p>Ойуулары сааһылыллар.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Күннээби режим. <p>Оҕолор эппиэттэрэ.</p> <p>Пароходка олороллор.</p>

		<p>(Биноклуан кэрэр.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оџолоор, сир кестер. Ханна кэллибитий? - Пароходпутуттан түһүџүн. <p>“Чэгиэн-чэбдик дойду” олохтоџо:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дорооболорун, оџолоор! <ul style="list-style-type: none"> - Таайын эрэ, оџолор: “Сарсыарда күнү кытта турабыт, ороммутун оноробут уонна түп-түргэнник...”. Хайыбытыый? - Билигин миигин кытта тэннэ зарядкалыабын. - Бу курдук хамсанан, экидин-хаангытын эрчийэн, спордунан дьарыктана сылдыын. Оччоџо доруобай буолуоххут. (Мээчик ойуута туттарар) <p>Учуутал: - “Чэгиэн-чэбдик дойдуга” сылдьан, туох түмүккэ кэллибитий?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Махтанабын, оџолор. - Көрсүөххэ диэри! <p>(Пароход гудога тыаһыыр)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пароходпутугар олорон салгы айанныабын. <p>(Биноклуан кэрэр.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оџолоор, сир кестер. Ханна кэллибитий? - Пароходпутуттан түһүџүн. <p>“Чэнчис дойду” олохтоџо:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дорооболорун, оџолоор! - Оџолоор, уруһуйбун сатаан хомуйумаары гынным, миэхэ, баһаалыста, көмөлөһүн эрэ. - Бу тугуй, оџолор? Ханнык остуоруйа геройай? 	<ul style="list-style-type: none"> - “Чэгиэн-чэбдик дойдуга” - Дорообо <ul style="list-style-type: none"> - Зарядкалыбыт. <p>Зарядка онороллор.</p> <p>Оџолор эппиэттэрэ.</p> <p>Махтаналлар. -Көрсүөххэ диэри!</p> <p>Пароходка олороллор. Айанныллар.</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Чэнчис дойдуга” <ul style="list-style-type: none"> - Дорообо! <p>Көмөлөһөллөр.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мойдодыр. (Суундукку) - Кини кирдээх, сууммат.
--	--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> - Бу остуоруйаҕа баар уолтан тоҕо бары куоталларый? - Оттон Мойдодыр туохха үөрэтэрий? - Биһиги күн аайы хайыахтаах эбиппитий? - Саамай сөп. Чэнчис буолуохтаахпыт. Ини барытын тугуһарбыт тус гигиенабыт дэнэр. Куруук ыраас, чэнчис буолун. (Щетка, тиис ойуута туттарар) <p>Учуутал: - “Чэнчис дойдуга” сылдьан, туох түмүккэ кэллибитий?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Махтанабын, оҕолор. - Көрсүөххэ диэри! <p>(Пароход гудога тыаһыыр)</p> <p>- Пароходпутугар олорон салгы айанныабын.</p> <p>(Биноклуан көрөр.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оҕолоор, сир көстөр. Ханна кэллибитий? - Пароходпутуттан түһүөбүн. <p>“Сандалы” дойду олохтооҕо:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ингэмтиэлээх тотоойу астаах Сандалы дойдутугар үктэммиккитинэн, нөрүөн-нөргүй буолуохтун! <p>-Ас астыахпыт иннинэ хайаан да тугу гынаахтаахпытый?</p> <p>-Фартуккутун баанабыт.</p> <p>-Доруобай буолар туһугар хайдах аһы аһахтаахпытый?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Манна фрукта араас көрүнэ, мөт, оҕуруот аһа баар. Бэйэбит сөбүлүүрбүтүнэн битэмийиннээх салаат астыырга үөрэниэхпит. - Астаан бүтгэхпитинэ тугу гынаахтаахпытый? - Бу курдук, туһалаах ингэмтэлээх аһы аһаатаххытына, доруобай буолуоххут. (чааскы ойуутун туттарар) <p>Учуутал: - “Сандалы дойдуга” сылдьан, туох түмүккэ кэллибитий?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ыраас буоларга, суунарга. <p>-Тииспитин, сирэйбитин, илиибитин, эппитин сууна сылдыахтаахпыт. Таңаспытын-саппытын сууна сылдыахтаахпыт.</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ.</p> <p>Махтаналлар.</p> <p>-Көрсүөххэ диэри!</p> <p>Пароходка олороллор. Айанныылар.</p> <p>-“Сандалы” дойдуга.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нөрүөн-нөргүй! <p>- Илиибитин суунабыт. (Сууналлар)</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ.</p> <p>Астыылар.</p> <p>-Остуолбутун хомуйабыт.</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ.</p> <p>Махтаналлар.</p>
--	--	--	---

		- Махтанабын, оюлор.	
3	Түмүк чааһа	<p>-Айаннаабыт каартабытын көрүөбүң эрэ, оюлор.</p> <p>- Биһиги доруобай буоларбытыгар тугу гыныахтаах эбиппитий?</p> <p>- Доруобуйабыт дойдубарытын барытын кэрийбиппит буолуо ду?</p> <p>-Аныгыс сырыыга айаммытын салыахпыт.</p> <p>- Бүгүңнү дьарыкка көхтөөхтүк кыттыбыккытыгар махталбын тиэрдэбин.</p> <p>-Көрсүөххэ диэри!</p>	<p>-Режимы тутуһуу, хамсаныы, спордунан дьарыктаныы. Тус гигиенаны тутуһуу уонна ингэмтэлээх туһалаах аһылык.</p> <p>-Суох</p> <p>-Көрсүөххэ диэри!</p>